

УДК 711.4:728.5

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2026.39.2>

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО СЕРЕДОВИЩА В ЖИТЛОВИХ КОМПЛЕКСАХ ЗАКРИТОГО ТИПУ (ОГЛЯДОВА СТАТТЯ)

Гончарик Роман Петрович¹, Гончарик Андрій Петрович²

¹ доктор філософії архітектури,

доцент кафедри архітектури та будівництва,

Заклад вищої освіти «Університет Короля Данила», Івано-Франківськ, Україна,
e-mail: roman.honcharyk@ukd.edu.ua, orcid: 0000-0001-7658-8275

² викладач кафедри архітектури та будівництва,

Заклад вищої освіти «Університет Короля Данила», Івано-Франківськ, Україна,
e-mail: andrii.honcharyk@ukd.edu.ua, orcid: 0009-0001-5250-7263

Анотація. У дослідженні розглянуто особливості формування багатофункціонального ландшафтного середовища у сучасних житлових комплексах закритого типу. Проаналізовано методи та планувальні прийоми організації ландшафтного простору, а також художньо-естетичні й технологічні засоби його формування.

Висвітлено роль ландшафтного середовища як складової комфортного, безпечного та гармонійного житлового простору. Окреслено вплив ландшафтних рішень на візуальне сприйняття середовища, психологічний комфорт і соціальну взаємодію мешканців.

Визначено основні тенденції та проблеми розвитку ландшафтного середовища житлових комплексів, пов'язані з поєднанням функціональної доцільності, естетичної виразності та сучасних технологій.

Мета статті теоретично обґрунтувати та систематизувати методи формування багатофункціонального ландшафтного середовища в сучасних житлових комплексах закритого типу для створення комфортного та безпечного житлового простору.

Методологія. Дослідження базується на аналізі вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, присвячених проблемам формування ландшафтного середовища житлових комплексів.

У роботі також використано аналіз прикладів сучасної практики проектування та реалізованих житлових комплексів закритого типу.

Застосовано порівняльний і типологічний методи для оцінки планувальних рішень і методів організації багатофункціонального ландшафтного простору. Метод системного аналізу використано для визначення взаємозв'язків між функціональними, художньо-естетичними та технологічними складовими ландшафтного середовища.

Результати. Встановлено, що багатофункціональне ландшафтне середовище формується через поєднання продуманих планувальних прийомів та функціонального зонування.

Використання художньо-естетичних засобів і технологій підвищує комфорт, безпеку та психологічне благополуччя мешканців. З'ясовано, що баланс між естетикою, функціональністю та екологічними принципами дозволяє створити гармонійний і впізнаваний простір для відпочинку та соціальної взаємодії.

Наукова новизна. Визначено сучасні підходи до формування багатофункціонального ландшафтного середовища у житлових комплексах.

Розроблено комплексний підхід, який інтегрує планувальні прийоми, художньо-естетичні рішення та сучасні технології догляду за простором.

Така концепція забезпечує підвищення комфорту, функціональності та впізнаваності середовища з урахуванням принципів сталого розвитку і соціально-психологічних потреб мешканців.

Практична значущість. Отримані результати дослідження можуть бути використані при розробленні проєктних рішень у малоповерховому житловому будівництві. Зокрема, вони дозволяють адаптувати типові проєкти до вимог багатофункціонального ландшафтного середовища, забезпечуючи архітектурну ідентичність, естетичну привабливість і гармонійну інтеграцію у навколишній простір

Ключові слова: багатофункціональне ландшафтне середовище, геопластика, житло, ландшафтний дизайн, зелені зони, соціальна взаємодія, художньо-естетичні засоби, зонування.

ВСТУП

Сучасний етап розвитку містобудування характеризується трансформацією житлового середовища від типової забудови до створення складних автономних екосистем – житлових комплексів закритого типу. У таких об'єктах ландшафтне середовище перестав виконувати виключно декоративну функцію, перетворюючись на стратегічний ресурс, що визначає комерційну привабливість об'єкта та якість життя мешканців.

Запит на безпеку, приватність та багатофункціональність вимагає від ландшафтного дизайнера пошуку нових методів організації простору.

В умовах дефіциту міських територій та високої щільності забудови виникає необхідність у створенні «адаптивного ландшафту», який здатний одночасно забезпечувати потреби рекреації, соціальної комунікації, занять спортом та екологічного комфорту.

Проте, попри стрімкий розвиток будівельної галузі, методи формування таких складних ландшафтних систем часто залишаються фрагментарними, що призводить до нерационального використання прибудинкових територій.

Це зумовлює необхідність наукового переосмислення та систематизації методів проєктування, які дозволять створювати збалансоване, безпечне та мультифункціональне середовище.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У питаннях формування універсального ландшафтного середовища в сучасних житлових комплексах закритого типу актуальні наукові дослідження проводили такі вітчизняні фахівці, як Андрій Каранда (2021) [3], Мар'яна Парнета (2022) [10], Ольга Шушлякова і Сергій Бушманов (2025) [13].

Каранда А. у своїй роботі «Методи створення ландшафтного середовища культурно-пізнавальної направленості» (2021) [3] розглядає методологічні підходи до формування ландшафтного середовища, включаючи етапи планування, проєктування та реалізації зелено-рекреаційних просторів, аналізуючи просторово-композиційні, екологічні та типологічні засади.

Парнета М. у статті «Ландшафтно-просторові чинники впливу на формування медійності архітектури та міських просторів Львова» (2022) [10] вивчає взаємозв'язок природних компонентів ландшафту з архітектурними та містобудівними характеристиками середовища. Це має досить важливе значення для комплексного формування багатофункціональних середовищ у містах.

Шушлякова О. та Бушманов С. [13] аналізують дизайн-прийоми екологічно інтегрованої архітектури у формуванні гібридного житла, що включає елементи природного середовища в структуру житлових комплексів, підкреслюючи важливість інтеграції природних компонентів для сталого розвитку та комфортного життя мешканців.

У зазначених працях відображено як методичні підходи до поетапного формування природних середовищ, так і ландшафтно-просторові чинники, які впливають на якість міського оточення.

Водночас більшість робіт акцентують увагу на ландшафтно-композиційних та природо-екологічних аспектах загального міського середовища. Проте специфіка формування багатофункціональних ландшафтних середовищ саме для закритих житлових комплексів залишається недостатньо розробленою. Це визначає наукову та практичну актуальність подальших досліджень у цій сфері.

МЕТА

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та систематизація методів формування багатофункціонального ландшафтного середовища у сучасних житлових комплексах закритого типу.

Ландшафтний простір розглядається як один із ключових чинників створення гармонійного, безпечного та комфортного архітектурно-просторового середовища прибудинкових територій.

У межах дослідження аналізуються планувальні прийоми, методи функціонального зонування та художньо-естетичні засоби (геопластика, фітодизайн, світлове моделювання), що формують унікальний характер житлового простору, а також їхній вплив на створення цілісного, впізнаваного та адаптивного ландшафтного образу.

Особлива увага приділяється ролі багатофункціональності ландшафту у візуальному сприйнятті середовища, психологічному розвантаженні та соціальній взаємодії мешканців.

Сучасна практика житлового будівництва дедалі частіше орієнтується на створення житлових комплексів закритого типу, що поєднують житлові функції з рекреаційними, соціальними та екологічними компонентами простору. Це зумовлює потребу в комплексному підході до формування ландшафтного середовища, яке виступає не лише елементом благоустрою, а й ключовим компонентом комфортного та гармонійного середовища проживання людей.

Ландшафтний дизайн у такому контексті є засобом організації середовища, здатним оптимізувати простір під життєві потреби мешканців та забезпечувати функціональну впорядкованість відкритих просторів.

У науковій праці Пархомчука М. В. «Вплив середовища та архітектури на ментальне здоров'я людей» (2024) [11] зазначається, що компоненти середовища, включно з відкритими просторами, зеленими зонами та архітектурними рішеннями, мають прямий зв'язок із психічним благополуччям мешканців, зниженням стресу та підвищенням загального комфорту проживання.

Автор підкреслює, що дизайн житлового середовища має включати природні і рекреаційні елементи, що позитивно впливають на психологічний стан людей, створюючи умови для відпочинку та соціальної взаємодії.

У науковій публікації Вахніченка О. В. «Ландшафтний дизайн в структурі багатоквартирної житлової забудови» (2024) [2]

розповідається про те, що у практиці проектування прибудинкових територій житлових комплексів закритого типу спостерігається стандартизація ландшафтних рішень, де преvalюють утилітарні підходи до озеленення та благоустрою.

Ці методи часто не забезпечують багатофункціональності середовища та його адаптації до соціальних потреб різних груп мешканців.

Стандартизовані рішення не завжди створюють цілісного образу та не сприяють ефективній організації відкритих просторів для відпочинку, комунікації та соціальної взаємодії.

Ландшафтні простори можуть виконувати різні функції – рекреаційні, екологічні, естетичні – та сприяти створенню умов для відпочинку, оздоровлення та соціальної активності.

Водночас у науковій літературі існує недостатність узагальнених підходів та методів щодо формування багатофункціонального ландшафтного середовища саме в умовах житлових комплексів, де комплексне поєднання планувальних прийомів, стає викликом сучасної практики. Також залишається відкритим питання оптимального поєднання технологічності (системи автоматизованого догляду, розумний полив) з художньою виразністю простору та адаптацією до локального середовища.

Таким чином, виникає протиріччя між зростаючими вимогами до багатофункціональності, та естетичної якості ландшафтного середовища до його формування. Це визначає актуальність дослідження методів створення багатофункціонального ландшафтного середовища.

Об'єкт дослідження – ландшафтне середовище житлових комплексів закритого типу як складова сучасної житлової забудови.

Предмет дослідження – методи та засоби формування багатофункціонального ландшафтного середовища житлових комплексів.

Завдання дослідження:

– проаналізувати теоретичні підходи вітчизняних і зарубіжних дослідників до формування багатофункціонального ландшафтного середовища житлових комплексів;

– визначити основні методи та планувальні прийоми формування багатофункціонального ландшафтного простору в житлових комплексах;

– виявити роль художньо-естетичних і технологічних засобів у створенні цілісного та комфортного ландшафтного середовища.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

У сучасних наукових дослідженнях багатофункціональне ландшафтне середовище розглядається як складна система, що поєднує функціональні, екологічні та соціально-естетичні аспекти організації простору. Це середовище не обмежується лише озелененням, а стає важливою частиною житлового середовища, що впливає на комфорт та здоров'я мешканців.

У науковій праці Ладигіної І.В. та Дубіної Н.Г. «Ландшафтний дизайн як засіб формування ландшафтних просторів» (2021) [4] підкреслюється, що ландшафтні простори доцільно організовувати як ієрархічно впорядковані системи, у межах яких засоби ландшафтного дизайну формують відкриті середовища з різними функціональними характеристиками.

Автори виділяють роль таких структурних елементів у створенні багатофункціональних просторів, що відповідають як екологічним, так і соціальним вимогам сучасної міської забудови.

У зарубіжних дослідженнях підхід до багатофункціональних відкритих просторів розглядається ширше, з акцентом на ефективному управлінні зеленими зонами для сталого розвитку. У науковій праці *Managing for multifunctionality in urban open spaces* (2014) [18] зазначається, що управління ландшафтними ресурсами відіграє ключову роль у підвищенні якості міського середовища, оскільки планування та організація відкритих просторів формують основу для сталого розвитку урбанізованих територій.

Крім того, у науковій праці *Design-with-Nature for Multifunctional Landscapes: Environmental Benefits and Social Barriers in Community Development* (2013) [20] наголошується, що дана концепція стимулює багатофункціональний характер ландшафтних середовищ, інтегруючи екосистемні послуги зі здоров'ям людей. Таким чином, підкреслює важливість міждисциплінарного підходу до проектування відкритих просторів, що здатні підтримувати природні процеси та людські потреби.

У практичних кейсах житлових районів спостерігається, що інтеграція зелених просторів із соціально значущими елементами середовища підвищує якість життя мешканців. Як показано у дослідженні *Productive urban landscape: Exploring urban agriculture multifunctionality practices to approach genuine quality of life in gated communities in Greater Cairo Region* (2022) [15], щодо різносторонності житлового середовища у закритих

спільнотах, багатофункціональні ландшафтні рішення позитивно впливають на якість життя мешканців. Вони включають рекреаційні площі, зони відпочинку, комунікаційні простори та екологічні компоненти.

Такі підходи сприяють підвищенню рівня комфорту та благополуччя навіть в умовах обмеженого простору й щільної забудови.

Дослідники також звертають увагу на універсальні методи багатовимірного планування зелених просторів, які можуть бути адаптовані до специфіки житлових комплексів. У праці *Conceptual Planning of Urban-Rural Green Space from a Multidimensional Perspective: A Case Study of Zhengzhou, China. Sustainability* (2020) [16], яка акцентує увагу на плануванні зелених просторів із багатьма функціональними компонентами, підкреслюється важливість аналізу їхньої структури.

Застосування міждисциплінарних інструментів дозволяє ідентифікувати різні стратегії організації зелених зон. Такі стратегії забезпечують збалансовану взаємодію між рекреаційними, екологічними та соціальними функціями.

У сучасній науковій та проектній практиці формування багатофункціонального ландшафтного простору розглядається як поєднання різних методів і планувальних прийомів. Вони забезпечують одночасне функціонування рекреаційних, екологічних, соціальних та естетичних функцій відкритих просторів.

Одним із ключових методів є функціональне зонування простору, яке передбачає розподіл території за типами функцій – активні зони для відпочинку й спорту, тихі зони для релаксації, зелені екологічні коридори та місця взаємодії між мешканцями.

Такий підхід дозволяє створити структуру середовища, що відповідає різним сценаріям використання й максимізує корисність території для широкого кола користувачів. Аналіз літератури, зокрема праці «*Методи проектування ландшафтного благоустрою території громадських об'єктів*» (2024) [6], показує ключову роль функціонального зонування у плануванні відкритих просторів. Воно розглядається як серцевина відповідної методології. Функціональне зонування широко застосовується під час проектування сучасних житлових комплексів як ефективний засіб організації багатофункціонального середовища.

Важливим напрямом формування багатофункціонального ландшафтного середовища є впровадження принципів універсального дизайну та безбар'єрності при організації громадських просторів.

У дослідженні *Основні принципи універсального дизайну та безбар'єрності при проектуванні громадських просторів в сучасних умовах (2024)* [9] обґрунтовується необхідність створення середовища, доступного для максимально широкого кола користувачів, з урахуванням потреб маломобільних груп населення. Автори виокремлюють ключові принципи, зокрема рівноправність використання простору, гнучкість та зручність експлуатації, інформативність незалежно від сенсорних можливостей, мінімізацію фізичних зусиль і відповідність просторових параметрів антропометричними характеристиками людини. Застосування цих принципів забезпечує підвищення безпеки, комфорту та цілісності громадського середовища в сучасних умовах

У науковій праці Каранди А. *«Методи створення ландшафтного середовища культурно-пізнавальної направленості» (2021)* [3] також розглядаються етапи ландшафтно-планувального організаційного процесу, що включають передпроектне дослідження, проектування, реалізацію та утримання територій. Автор зазначає, що на кожному з цих етапів застосовуються певні методи. До них належать аналіз потенціалу території, просторове моделювання та визначення функціональних центрів тяжіння і соціальних вузлів. Також важливим є процес оптимізації потоків руху пішоходів. Зазначені методи є універсальними для різних типів ландшафтних проєктів, зокрема житлових комплексів.

Суттєвим планувальним прийомом є композиційно-просторове рішення. Воно полягає у формуванні гармонійної структури відкритого простору через встановлення візуальних і функціональних зв'язків між об'єктами за будови, зеленими насадженнями та громадськими зонами. У цій логіці застосовуються центричні та осьові композиції, побудова шляхів сполучення й акцентування видимих перспектив. Такі прийоми сприяють цілісному сприйняттю середовища та підсилюють його впізнаваність, що описано у науковій роботі Ладигіної І. В. та Дубіної Н. Г. *«Ландшафтний дизайн як засіб формування ландшафтних просторів» (2021)* [4].

Центральним планувальним прийомом є також композиційний синтез структур і елементів, що забезпечує взаємозв'язок між будівлями, зеленими масивами, майданчиками та пішохідними шляхами. Застосування геопластичних форм, динамічної топографії та інтеграція малих архітектурних форм створюють різноманітні функціональні площини, які формують комфортне та адаптивне середовище.

У практичних дослідженнях Мельника В.С. *«Сучасні тенденції гео-пластичних форм у ландшафтній архітектурі» (2019)* [7] вказується, що саме через композиційний синтез просторових елементів досягається візуальна цілісність і багатовимірною функціональністю ландшафтних просторів. Формування цілісного та комфортного ландшафтного середовища сучасних житлових комплексів неможливе без синтезу художньо-естетичних та технологічних засобів. Ці складові одночасно впливають на сприйняття простору мешканцями й визначають рівень комфорту, функціональності та візуальної привабливості відкритих просторів житлової забудови.

У науковій праці *Functional and aesthetic integration of street furniture in urban park design (2025)* [14] розглядається, як сучасні рішення щодо інтеграції вуличних меблів та архітектурних елементів сприяють гармонійному поєднанню функціональності й естетичної виразності, створюючи простір, що позитивно впливає на психологічний комфорт відвідувачів.

Автори підкреслюють, що візуальна співзвучність між об'єктами дизайну та середовищем покращує сприйняття простору та підсилює відчуття цілісності середовища.

У статті Рожко Є., Косик О. *«Ландшафтний дизайн – екологічна та здоров'язберігаюча складова сучасності» (2023)* [12] зазначається, що ландшафтний дизайн одночасно виконує екологічну, оздоровчу та естетичну функції, сприяючи створенню комфортних умов для перебування людей.

Автори наголошують, що мистецько-естетичні прийоми у поєднанні зі структурними рішеннями рослинних композицій можуть суттєво підвищити якість середовища як для фізичного, так і для психоемоційного благополуччя.

Наукова праця Лотоцької В. М. *«Терапевтичні ландшафти у дизайні міського середовища: вітчизняний та зарубіжний досвід» (2024)* [5] підкреслює, що використання сенсорних і тематичних зон, рослинних асоціацій та художньо-естетичних рішень формує простори, які сприяють психоемоційному відновленню людей та покращують їхній досвід перебування в середовищі. Такий підхід особливо важливий для житлових комплексів закритого типу, де природний ландшафт стає важливим ресурсом благополуччя мешканців.

З точки зору технологічних засобів, визначення та оптимізація параметрів середовища через сучасні інструменти проектування мають суттєве значення. Стаття *Urban Green Spaces and Healthy Living: A Landscape*

Architecture Perspective (2025) [17] підкреслює, що ландшафтна архітектура, яка враховує доступність, екологічні показники та використання зеленої інфраструктури, може сприяти підвищенню фізичного та психічного здоров'я мешканців. Ці технологічні підходи включають розробку планувальних рішень і модельних сценаріїв, що оптимізують використання простору з урахуванням людських потреб.

Більш загальний культурно-естетичний контекст розкривається в роботі Варивончик А. «Тенденції та перспективи ландшафтного дизайну» (2022) [1], де авторка зазначає, що ландшафтний дизайн як культурно-мистецьке явище впливає на формування цінностей суспільства, соціокультурних орієнтацій та просторових практик, що безпосередньо стосується способу сприйняття та оцінки якості середовища.

Ще одним важливим підходом до формування багатофункціонального ландшафтного середовища є організація відкритих громадських просторів із урахуванням естетичних та ергономічних принципів, які спрямовані на підвищення гармонійності просторової композиції та комфортності сприйняття середовища користувачами.

У науковій публікації Михайлова Р. Д., Вишневської О. В., Ясько С. В. «Традиції японського садово-паркового мистецтва в умовах сучасного міста (на прикладі Києва)» (2021) [8] наголошується, що традиції садово-паркового мистецтва, зокрема японського, формують особливий естетичний характер ландшафту. Вони сприяють глибшому культурному сприйняттю простору та інтегрують художні принципи композиції в сучасні міські ландшафти. Такий підхід підсилює візуальну привабливість і психологічний комфорт середовища.

І нарешті, у статті *Role of Garden art Design in Urban Landscape Design (2021)* [19] показується, що включення концепцій садового мистецтва в міський ландшафт сприяє підвищенню привабливості простору, покращенню якості життя мешканців та загальній комфортності середовища.

Автор доводить, що таке поєднання класичних художніх принципів і сучасних екологічних підходів може позитивно впливати на суб'єктивне сприйняття середовища.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження підтвердило, що формування багатофункціонального ландшафтного середовища у житлових комплексах закритого типу є комплексним процесом. Воно

поєднує планувальні, художньо-естетичні та технологічні аспекти організації простору.

Теоретичний аналіз показав, що ефективно використання відкритих територій можливе лише за умови інтеграції функціонального зонування та композиційно-просторового синтезу.

Врахування екологічних та соціальних чинників забезпечує одночасне виконання рекреаційних, оздоровчих, комунікаційних та естетичних функцій.

Дослідження підтвердило, що ландшафтний дизайн у закритих житлових комплексах не є лише декоративним елементом, але й виступає стратегічним інструментом підвищення якості життя мешканців.

Художні принципи, геопластичні форми, тематичні і сенсорні зони, а також сучасні технології управління середовищем (розумний полив, автоматизація догляду, моделювання потоків руху) сприяють створенню цілісного, впізнаваного та адаптивного простору.

Використання комплексного підходу до планування зелених зон дозволяє формувати середовище, яке одночасно відповідає екологічним, соціальним і культурним потребам мешканців.

Інтеграція зелених зон, рекреаційних елементів, художньо-естетичних рішень та технологій підвищує якість життя, комфорт і безпеку користувачів.

Результати дослідження можуть бути використані у практичному проектуванні прибудинкових територій для створення гармонійного, адаптивного та комфортного середовища.

ЛІТЕРАТУРА

[1] Варивончик А. Тенденції та перспективи ландшафтного дизайну. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*. 2025. № 46. С. 221–227. DOI: <https://doi.org/10.31866/2410-1176.46.2022.258799>.

[2] Вахніченко О. В. Ландшафтний дизайн в структурі багатоквартирної житлової забудови. *Вісник «Сучасні проблеми архітектури та містобудування»*. 2024. № 18. С. 315–321. DOI: <https://doi.org/10.31650/2707-403X-2024-18-315-321>.

[3] Каранда А. Методи створення ландшафтного середовища культурно-пізнавальної направленості. *Вісник «Сучасні проблеми архітектури та містобудування»*. 2021. № 61. С. 217–237. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2021.61.217-237>.

[4] Ладигіна І. В., Дубіна Н. Г. Ландшафтний дизайн як засіб формування ландшафтних просторів. *Науковий вісник будівництва*. 2021. Т. 103, № 1. С. 27–40. DOI: <https://doi.org/10.29295/2311-7257-2021-103-1-27-40>.

[5] Лотоцька В.М. Терапевтичні ландшафти у дизайні міського середовища: вітчизняний та

зарубіжний досвід. *Український мистецтвознавчий дискурс*. 2024. № 5. С. 94–100. DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2024.5.9>.

[6] Лукашук Г., Гнесь Л. Методи проектування ландшафтного благоустрою території громадських об'єктів. Містобудування та територіальне планування. 2024. № 85. С. 347–364. DOI: <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2024.85.347-364>.

[7] Мельник В. Сучасні тенденції гео-пластичних форм у ландшафтній архітектурі. *Альманах «Культура і Сучасність»*. 2019. № 2. С. 188–191. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-0285.2.2019.190638>.

[8] Михайлова Р. Д., Вишнеvsька О. В., Ясько С. В. Традиції японського садово-паркового мистецтва в умовах сучасного міста (на прикладі Києва). *Art and Design*. 2021. № 4. С. 149–159. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.4.12>.

[9] Павленко Т., Литвиненко Т., Єншуєва Т., Пасічна Т., Зубричев О. Основні принципи універсального дизайну та безбар'єрності при проектуванні громадських просторів в сучасних умовах. *Просторовий розвиток*. 2024. № 8. С. 148–156. DOI: <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2024.8.148-156>.

[10] Парнета М. Ландшафтно-просторові чинники впливу на формування медійності архітектури та міських просторів Львова. *Вісник «Сучасні проблеми архітектури та містобудування»*. 2022. № 64. С. 105–118. DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.64.105-118>.

[11] Пархомчук М. В. Вплив середовища та архітектурнаментальнездоров'ялюдей. *Архітектурний вісник КНУБА*. 2024. № 30–31. С. 72–79. DOI: <https://doi.org/10.32347/2519-8661.2024.30-31.72-79>.

[12] Рожко Є., Косик О. Ландшафтний дизайн – екологічна та здоров'язберігаюча складова сучасності. *Теорія та практика дизайну*. 2023. № 27. С. 213–220. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2023.27.27>.

[13] Шушлякова О. С., Бушманов С. А. Дизайн-прийоми природоінтегрованої архітектури у формуванні гібридного житла. *Вісник «Український мистецтвознавчий дискурс»*. 2025. № 3. С. 150–160. DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2025.3.18>.

[14] Chenxi, L., & Bulhakova, T. V. (2025). Functional and aesthetic integration of street furniture in urban park design. *Theory and Practice of Design*, (36), 286–295. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.36.27>.

[15] Hassan D. K., Hewidy M., El Fayoumi M. A. Productive urban landscape: Exploring urban agriculture multi-functionality practices to approach genuine quality of life in gated communities in Greater Cairo Region. *Ain Shams Engineering Journal*. 2022. Vol. 13, № 3. Article 101607. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.asej.2021.10.003>.

[16] Mu B., Liu C., Tian G., Xu Y., Zhang Y., Mayer A. L., Lv R., He R., Kim G. Conceptual Planning of Urban-Rural Green Space from a Multidimensional Perspective: A Case Study of Zhengzhou, China. *Sustainability*. 2020. Vol. 12, № 7. Article 2863. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12072863>

[17] Russo A. Urban Green Spaces and Healthy Living: A Landscape Architecture Perspective. *Urban*

Science. 2024. Vol. 8(4). Article 213. P. 1–14. DOI: <https://doi.org/10.3390/urbansci8040213>.

[18] Shi W., Woolley H. Managing for Multifunctionality in Urban Open Spaces: Approaches for Sustainable Development. *Journal of Urban Management*. 2014. Vol. 3, № 1–2. P. 3–21. DOI: [https://doi.org/10.1016/S2226-5856\(18\)30081-5](https://doi.org/10.1016/S2226-5856(18)30081-5).

[19] Wu Y. Role of Garden Art Design in Urban Landscape Design. *International Journal of Frontiers in Sociology*. 2021. Vol. 3, № 12. P. 1–8. DOI: <https://doi.org/10.25236/IJFS.2021.031208>.

[20] Yang B., Li M.-H., Li S. Design-with-Nature for Multifunctional Landscapes: Environmental Benefits and Social Barriers in Community Development. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2013. Vol. 10, № 11. P. 5433–5458. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph10115433>.

REFERENCES

[1] Variyonchuk, A. (2025). Tendentsii ta perspektyvy landshaftnoho dizainu [Trends and prospects of landscape design]. *Visnyk KNUKiM. Ser. «Mystetstvoznavstvo»*, 46, 221–227. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.46.2022.258799> [in Ukrainian].

[2] Vakhnichenko, O.V. (2024). Landshaftnyi dizain v strukturі bahatokvartyrnoi zhytlovoi zabudovy [Landscape design in the structure of multi-apartment residential development]. *Visnyk «Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia»*, 18, 315–321. <https://doi.org/10.31650/2707-403X-2024-18-315-32> [in Ukrainian].

[3] Karanda, A. (2021). Metody stvorennia landshaftnoho seredovyshcha kulturno-piznavalnoi napravlenosti [Methods of creating a landscape environment of cultural-cognitive orientation]. *Visnyk «Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia»*, 61, 217–237. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2021.61.217-237> [in Ukrainian].

[4] Ladyhina, I.V., & Dubina, N.H. (2021). Landshaftnyi dizain yak zasib formuvannia landshaftnykh prostoriv [Landscape design as a means of forming landscape spaces]. *Naukovyi visnyk budivnytstva*, 103(1), 27–40. <https://doi.org/10.29295/2311-7257-2021-103-1-27-40> [in Ukrainian].

[5] Lototska, V.M. (2024). Terapevtychni landshafty u dizaini miskoho seredovyshcha: vitchyznyanyi ta zarubizhnyi dosvid [Therapeutic landscapes in urban environment design: domestic and international experience]. *Ukrainskyi mystetstvoznavchyi dyskurs*, 5, 94–100. <https://doi.org/10.32782/uad.2024.5.9> [in Ukrainian].

[6] Lukashchuk, H., & Hnes, L. (2024). Metody proiektuvannia landshaftnoho blahoustroiu terytorii hromadskykh ob'ektiv [Methods of designing landscape improvement of public facility areas]. *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*, 85, 347–364. <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2024.85.347-364> [in Ukrainian].

[7] Melnyk, V. (2019). Suchasni tendentsii heoplastychnykh formulandshaftnii arkhitekturi [Modern trends of geo-plastic forms in landscape architecture]. *Almanakh «Kultura i Suchasnist»*, 2, 188–191. <https://doi.org/10.32461/2226-0285.2.2019.190638> [in Ukrainian].

[8] Mykhailova, R.D., Vyshnevskaya, O.V., & Yasko, S.V. (2021). Tradycii yaponskoho sadovo-parkovoho mystetstva v umovakh suchasnoho mista (na prykladi Kyieva) [Traditions of Japanese garden and park art in the context of the modern city (on the example of Kyiv)]. *Mystetstvo ta dyzain*, 4, 149–159. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.4.12> [in Ukrainian].

[9] Pavlenko T., Lytvynenko T., Yenshuieva T., Pasichna T., Zubrychev O. (2024). Basic principles of universal design and accessibility in the design of public spaces in modern conditions [Osnovni pryntsyipy universalnogo dyzainu ta bezbariarnosti pry proiektuvanni hromadskykh prostoriv v suchasnykh umovakh]. *Prostorovyi rozvytok*, (8), 148–156. <https://doi.org/10.32347/2786-7269.2024.8.148-156> [in Ukrainian].

[10] Parneta, M. (2022). Landshaftno-prostorovi chynnyky vplyvu na formuvannya mediinosti arkhitektury ta miskykh prostoriv Lvova [Landscape-spatial factors influencing the formation of media presence of architecture and urban spaces of Lviv]. *Visnyk «Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya»*, 64, 105–118. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.64.105-118> [in Ukrainian].

[11] Parkhomchuk, M.V. (2024). Vplyv seredovyscha ta arkhitektury na mentalne zdorovia liudei [The influence of environment and architecture on people's mental health]. *Arkhitekturnyi visnyk KNUBA*, 30–31, 72–79. <https://doi.org/10.32347/2519-8661.2024.30-31.72-79> [in Ukrainian].

[12] Rozhko, Ye., & Kosyk, O. (2023). Landshaftnyi dyzain – ekolohichna ta zdoroviazberihaiucha skladova suchasnosti [Landscape design as an ecological and health-preserving component of modernity]. *Teoriia ta praktyka dyzainu*, 27, 213–220. <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2023.27.27> [in Ukrainian].

[13] Shushliakova, O.S., & Bushmanov, S.A. (2025). Dyzyain-priomy pryrodointehrovanoi arkhitektury u formuvanni hibrydnoho zhytla [Design techniques of nature-integrated architecture in the formation of hybrid housing]. *Visnyk «Ukrainskyi mystetstvozhnavchyi*

dyskurs», 3, 150–160. <https://doi.org/10.32782/uad.2025.3.18> [in Ukrainian].

[14] Chenxi, L., & Bulhakova, T.V. (2025). Funktsionalna ta estetychna intehratsiia vulychnykh mebliv u dyzain miskykh parkiv [Functional and aesthetic integration of street furniture in city park design]. *Teoriia ta praktyka dyzainu*, 36, 286–295. <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.36.27> [in Ukrainian].

[15] Hassan, D. K., Hewidy, M., El Fayoumi, M. A. (2022). Productive urban landscape: Exploring urban agriculture multi-functionality practices to approach genuine quality of life in gated communities in Greater Cairo Region. *Ain Shams Engineering Journal*, Vol. 13, № 3. Article 101607. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.asej.2021.10.003> [in English].

[16] Mu, B., Liu, C., Tian, G., Xu, Y., Zhang, Y., Mayer, A. L., Lv, R., He, R., Kim, G. (2020). Conceptual Planning of Urban–Rural Green Space from a Multidimensional Perspective: A Case Study of Zhengzhou, China. *Sustainability*. Vol. 12, № 7. Article 2863. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12072863> [in English].

[17] Russo, A. (2024). Urban Green Spaces and Healthy Living: A Landscape Architecture Perspective. *Urban Science*, Vol. 8(4). Article 213. P. 1–14. DOI: <https://doi.org/10.3390/urbansci8040213> [in English].

[18] Shi, W., Woolley, H. (2014). Managing for Multifunctionality in Urban Open Spaces: Approaches for Sustainable Development. *Journal of Urban Management*, Vol. 3, № 1–2. P. 3–21. DOI: [https://doi.org/10.1016/S2226-5856\(18\)30081-5](https://doi.org/10.1016/S2226-5856(18)30081-5) [in English].

[19] Wu, Y. (2021). Role of Garden Art Design in Urban Landscape Design. *International Journal of Frontiers in Sociology*, Vol. 3, № 12. P. 1–8. DOI: <https://doi.org/10.25236/IJFS.2021.031208> [in English].

[20] Yang, B., Li, M.-H., Li, S. (2013). Design-with-Nature for Multifunctional Landscapes: Environmental Benefits and Social Barriers in Community Development. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, Vol. 10, № 11. P. 5433–5458. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph10115433> [in English].

ABSTRACT

Honcharyk R., Honcharyk A. Methods of Forming a Multifunctional Landscape Environment in Gated Residential Complexes

The study examines the features of forming a multifunctional landscape environment in contemporary gated residential complexes. Methods and planning techniques for organizing landscape space, as well as artistic, aesthetic, and technological tools for its formation, are analyzed.

The role of the landscape environment as a component of a comfortable, safe, and harmonious residential space is highlighted. The impact of landscape solutions on visual perception, psychological comfort, and social interaction of residents is outlined.

Key trends and challenges in the development of landscape environments in residential complexes are identified, particularly those related to balancing functional efficiency, aesthetic expressiveness, and modern technologies.

The purpose of the article is to theoretically substantiate and systematize the methods of forming a multifunctional landscape environment in contemporary gated residential complexes to create a comfortable and safe residential space.

Methodology. The research is based on the analysis of domestic and international scientific sources dedicated to the formation of landscape environments in residential complexes.

The study also incorporates the analysis of contemporary design practices and implemented gated residential complexes.

Comparative and typological methods are applied to evaluate planning solutions and methods for organizing multifunctional landscape spaces. A systems analysis approach is used to identify the interrelations between functional, artistic-aesthetic, and technological components of the landscape environment.

Results. It was established that a multifunctional landscape environment is formed through the combination of well-considered planning techniques and functional zoning.

The use of artistic-aesthetic tools and technologies enhances residents' comfort, safety, and psychological well-being. It was found that a balance between aesthetics, functionality, and ecological principles allows for the creation of a harmonious and recognizable space for recreation and social interaction.

Scientific novelty. Contemporary approaches to the formation of multifunctional landscape environments in residential complexes have been identified.

A comprehensive approach has been developed that integrates planning techniques, artistic-aesthetic solutions, and modern maintenance technologies.

This concept ensures increased comfort, functionality, and recognizability of the environment while taking into account principles of sustainable development and the socio-psychological needs of residents.

Practical relevance. Practical Significance. The results of the study can be applied in the development of design solutions for low-rise residential construction. In particular, they allow for the adaptation of standard projects to the requirements of a multifunctional landscape environment, ensuring architectural identity, aesthetic appeal, and harmonious integration into the surrounding space.

Keywords: multifunctional landscape environment, geoplasticity, housing, landscape design, green areas, social interaction, artistic and aesthetic means, zoning.

AUTHOR'S NOTE:

Honcharyk Roman, PhD in Architecture, Associate Professor at the Department of Architecture and Construction, Higher Educational Institution «King Danylo University», Ivano-Frankivsk, Ukraine, e-mail: roman.honcharyk@ukd.edu.ua, orcid: 0000-0001-7658-8275.

Honcharyk Andrii, Lecturer at the Department of Architecture and Construction, Higher Educational Institution «King Danylo University», Ivano-Frankivsk, Ukraine, e-mail: andrii.honcharyk@ukd.edu.ua, orcid: 0009-0001-5250-7263.

Дата першого надходження статті до видання: 02.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 02.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.04.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

